

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 sierpnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący)

SSN Jacek Błaszczyk (sprawozdawca)

SSN Michał Laskowski

Protokolant Monika Zawadzka

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Pawła Blachowskiego
w sprawie **M. Ż.**

ukaranego z art. 477 ust. 7 ustawy Prawo wodne

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 28 sierpnia 2024 r.,

kasacji wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku

z dnia 20 października 2023 r., sygn. akt VIII Ka 732/23,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Białymstoku

z dnia 28 kwietnia 2023 r., sygn. akt III W 1754/21,

**1. uchyla zaskarżony wyrok w części utrzymującej w mocy
ukaranie M. Ż. za wykroczenie popełnione w dniu 10 września 2020
r., opisane w pkt. I wniosku o ukaranie oraz utrzymany nim w mocy
wyrok Sądu Rejonowego w Białymstoku w zakresie ukarania
obwinionego za wskazane wykroczenie i na podstawie art. 5 § 1
pkt. 4 k.p.w. w zw. z art. 45 § 1 k.w. umarza postępowanie co do
tego czynu;**

2. obciąża Skarb Państwa we wskazanej części kosztami procesu.

Jacek Błaszczyk Tomasz Artymiuk Michał Laskowski

[PGW]

UZASADNIENIE

M. Ż. został obwiniony o to, że:

1. w dniu 10 września 2020 r. w D. przy ul. [...], działając umyślnie w celu wykonania samowolnej i nieuprawnionej regulacji poziomu wody w rzece S. na potrzeby własnej elektrowni wodnej, dokonał uszkodzenia mechanizmu działania obiektu hydrotechnicznego w postaci jazu piętrzącego na rzece S. w ten sposób, że po uprzednim zerwaniu kłódek w bramkach zamykających wejście do obiektu hydrotechnicznego, zerwał kłódki zabezpieczające pokrywę mechanizmu jazu i zdemontował ją, a następnie przy użyciu własnych narzędzi dokonał nieuprawnionej ingerencji w mechanizm jazu poprzez wygięcie kół zębatych oraz przerzucenie łańcuchów opuszczających kłapy jazu poprzez zębatki, czym doprowadził do opuszczenia kłap jazu, spiętrzając na nim wodę, przez które to działanie uszkodził jego mechanizm, powodując straty w wysokości 40.171,80 złotych brutto na szkodę Państwowego Gospodarstwa Wodnego "W." Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w B., tj. o wykroczenie z art. 477 ust. 7 ustawy z dnia 20.07.2017 r. Prawo wodne;
2. w okresie od 18 września 2020 r. do 31 października 2020 r. w D. przy ul. P., działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru mającego na celu wykonanie samowolnej i nieuprawnionej regulacji poziomu wody w rzece S. na potrzeby własnej elektrowni wodnej, wielokrotnie dokonał uszkodzenia mechanizmu działania obiektu hydrotechnicznego w postaci jazu piętrzącego na rzece S. w ten sposób, że używając własnych narzędzi ingerował w mechanizm opuszczając jego kłapy w celu zabezpieczenia mechanizmu przed nieuprawnioną ingerencją oraz usunął z mechanizmu jazu koło zębate przekładni ślimakowej mechanizmu regulacji jazu, czym spowodował trwałe zablokowanie mechanizmu jazu i trwałe spiętrzenie wody

na rzece S., powodując straty w wysokości 7.257,00 złotych brutto na szkodę Państwowego Gospodarstwa Wodnego "W." Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w B., tj. o wykroczenie z art. 477 ust. 7 ustawy z dnia 20.07.2017 r. Prawo wodne.

Sąd Rejonowy w Białymstoku wyrokiem z dnia 28 kwietnia 2023 r., sygn. akt III W 1754/21, uznał obwinionego M. Ż. za winnego popełnienia zarzucanych mu wykroczeń, z tym ustaleniem, że wysokość szkody spowodowanej czynem opisanym w punkcie I wyniosła 8.400,00 złotych i za to, na mocy art. 477 ust. 7 ustawy z dnia 20.07.2017 r. Prawo wodne wymierzył mu karę grzywny w wysokości 2000 złotych. Ponadto, zasądził od obwinionego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 200 złotych tytułem opłaty i obciążył go pozostałymi kosztami sądowymi w kwocie 120 złotych.

Od powyższego wyroku apelację wniósł obrońca obwinionego zarzucając mu naruszenie prawa procesowego, błędy w ustaleniach faktycznych oraz obrazę art. 477 ust. 7 ustawy z dnia 20.07.2017 r. Prawo wodne. W toku rozprawy przed Sądem odwoławczym obrońca obwinionego wniósł o umorzenie postępowania w zakresie czynu z pkt 1 z uwagi na przedawnienie karalności.

Sąd Okręgowy w Białymstoku wyrokiem z dnia 20 października 2023 r., sygn. akt VIII Ka 732/23, utrzymał w mocy zaskarżony wyrok (pkt I). W punkcie II zasądził od obwinionego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 200 zł. tytułem opłaty za II instancję oraz kwotę 50 zł. tytułem zryczałtowanych wydatków w sprawach o wykroczenia przed sądem drugiej instancji.

Kasację od tego orzeczenia wniósł Rzecznik Praw Obywatelskich zarzucając rażące naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 5 § 1 pkt 4 k.p.w., polegające na wydaniu orzeczenia o utrzymaniu w mocy całości wyroku Sądu I instancji, pomimo istnienia w dacie orzekania negatywnej przesłanki procesowej w postaci przedawnienia karalności pierwszego z wykroczeń przypisanych obwinionemu (punkt I wniosku o ukaranie), co stanowi bezwzględną przyczynę uchylenia orzeczenia przewidzianą w art. 104 § 1 pkt 7 k.p.w.

W oparciu o tak sformułowany zarzut skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sądu II instancji w zaskarżonej części oraz utrzymanego nim w mocy wyroku Sądu I instancji w zakresie uznania obwinionego za winnego popełnienia wykroczenia w dniu 10 września 2020 r., wskazanego w pkt 1 wniosku o ukaranie i umorzenie

postępowania w tym zakresie, na podstawie art. 5 § 1 pkt 4 k.p.w.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest oczywiście zasadna i podlega uwzględnieniu w całości.

Zgodnie z treścią art. 45 § 1 k.w. karalność wykroczenia ustaje jeżeli od czasu jego popełnienia upłynął rok, natomiast jeżeli w okresie tym wszczęto postępowanie, karalność wykroczenia ustaje z upływem 2 lat od zakończenia tego okresu.

W sprawie niniejszej obwinionemu M. Ż. przypisano popełnienie dwóch wykroczeń, tj. w dniu 10 września 2020 roku oraz w okresie od 18 września do 31 października 2020 roku. W okolicznościach przedmiotowej sprawy postępowanie toczyło się początkowo jako dochodzenie w sprawie o przestępstwo. Po przedstawieniu podejrzanemu zarzutów w dniu 14 grudnia 2020 r., dochodzenie przeciwko M. Ż. zostało umorzone, ponieważ zarzucane mu czyny nie stanowią przestępstwa, a postępowanie, zgodnie z art. 479 ustawy z dnia 20.07.2017 r. Prawo wodne, powinno toczyć się na zasadach i w trybie przepisów Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia. W tej sytuacji doszło do przedłużenia okresu przedawnienia karalności wskazanych wykroczeń o dalsze 2 lata od okresu określonego w art. 45 § 1 *in principio* k.w. Zgodnie z treścią tego przepisu (art. 45 § 2 *in fine* k.w.) wobec spełnienia warunku w postaci wszczęcia postępowania o wykroczenie przed upływem roku od daty jego popełnienia, przedawnienie karalności przypisanego obwinionemu wyrokiem Sądu I instancji pierwszego z zarzuconych mu wykroczeń nastąpiło po upływie trzech lat od daty jego popełnienia, tj. 10 września 2023 r. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2018 roku, IV KK 490/18).

Powyższe oznacza, iż w dacie orzekania Sądu Okręgowego w dniu 20 października 2023 roku - co do pierwszego z przypisanych przez Sąd I instancji wykroczeń - wystąpiła negatywna przesłanka procesowa określona art. 5 § 1 pkt 4 k.p.w. - nie wszczyna się postępowania, a wszczęte umarza, gdy nastąpiło przedawnienie orzekania.

Jak słusznie dostrzega Rzecznik Praw Obywatelskich, wbrew twierdzeniom Sądu odwoławczego, w niniejszej sprawie nie znajdował zastosowania przepis art. 15zżr ust. 1 i 6 ustawy z dnia 31 marca 2020 roku nowelizującej ustawę z dnia 2 marca 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz

wywołanych nim sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2020.568 z dnia 31 marca 2020 roku), zgodnie z którym w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemiologicznego albo stanu epidemii z powodu COVID-19 nie biegnie przedawnienie karalności albo przedawnienie wykonania kary w sprawach o przestępstwa i wykroczenia skarbowe oraz w sprawach o wykroczenia. Został on bowiem uchylony z dniem 16 maja 2020 roku na mocy ustawy z dnia 14 maja 2020 roku o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV- 2 (Dz.U. 2020.875 z dnia 15 maja 2020 roku). Wykroczenia przypisane obwinionemu M. Ż. zostało zaś popełnione w dniu 10 września 2020 roku, zatem po okresie wyznaczonym powyższymi przepisami, tj. od dnia 31 marca do 16 maja 2020 roku, kiedy to wstrzymany został bieg przedawnienia wykroczeń.

Karalność przypisanego obwinionemu wykroczenia ustała zatem z dniem 10 września 2023 r. Wobec wystąpienia tej przesłanki wyłączającej ściganie z art. 104 § 1 pkt 7 k.p.w. Sąd Okręgowy w Białymstoku nie mógł orzekać w dniu 20 października 2023 r. merytorycznie w przedmiocie apelacji, lecz powinien był uchylić wyrok Sądu Rejonowego i umorzyć postępowanie w określonym zakresie. Zaskarżony wyrok został więc wydany mimo istnienia procesowej przeszkody do orzekania, stanowiącej bezwzględną przyczynę odwoławczą. W konsekwencji, niezbędne stało się uchylenie - w opisanym zakresie - zaskarżonego wyroku Sądu odwoławczego oraz utrzymanego nim w mocy wyroku Sądu Rejonowego w Białymstoku i umorzenie w tej części postępowania w sprawie (art. 537 § 2 k.p.k. w zw. z art. 112 k.p.w.).

Z tych też względów orzeczono jak w części dyspozytywnej wyroku, rozstrzygając także o kosztach sądowych postępowania kasacyjnego na podstawie art. 638 k.p.k. w zw. z art. 121 § 1 k.p.w.

Jacek Błaszczyk

Tomasz Artymiuk

Michał Laskowski

[PGW]

[ms]

